

نمونه سوالات جغرافی پایه دهم

درس اول (جغرافیا، علمی برای زندگی)

۱- آیا شناخت محیط در بهبود کیفیت زندگی انسان نقشی داشته است؟ بله انسان در طول تاریخ تلاش کرده تا ناشناخته‌های جهان هستی را معلوم و با استفاده از علوم مختلف وضع زندگی خود را بهبود بخشد.

۲- تعریف جغرافیا از نظر آراتوستن دانشمند یونانی را تعریف کنید. مطالعه زمین به‌عنوان جایگاه انسان

۳-واژه جغرافی از چه کلماتی تشکیل شده است؟ از کلمه **Geo** به معنی زمین و **GRAPHY** به معنی ترسیم

۴-چرا جغرافی را علم بین‌رشته‌ای می‌نامند؟ زیرا جغرافی علوم طبیعی را به علوم انسانی پیوند می‌دهد

۵- مکان‌ها چه اهمیتی دارند. هر مکان پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند و هم تأثیر می‌پذیرند. مثلاً در یک روستا آب، خاک، سرمایه‌بر نوع اشتغال تأثیر می‌گذارد و این روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به‌صورت جریانی پیوسته ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.

۶-چه ارتباطی بین انسان و محیط وجود دارد؟ محیط طبیعی مجموعه‌ای متعادل است با ورود انسان زمینه‌های تغییر در محیط فراهم می‌شود و انسان باهوش و استعداد خود به تغییر محیط می‌پردازد تا از آن بهره‌مند شود.

۷- عملکرد انسان در ارتباط با محیط چندانگونه است؟ ۱- درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها ۲- نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

۸-چرا جغرافی علمی برای بهتر زندگی کردن است؟ زیرا علم جغرافی توان روابط متقابل انسان با محیط را مطالعه و بررسی می‌کند بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت محیطی بدون دانش جغرافی ممکن نیست.

۹-دید ترکیبی چه کمکی به جغرافی‌دانان می‌کند؟ دید ترکیبی به جغرافی‌دان کمک

می‌کند تا به‌طور همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها را با تمام ویژگی‌ها آن در یک مکان مورد مطالعه قرار دهد.

۱۰ - دو عامل مهم در علم جغرافیا ... و... است انسان - محیط

۱۱- اگر یک جغرافی‌دان بخواهد باهدف توسعه یک شهر به مطالعه همه‌جانبه به پردازد چه مسائلی را طرح و مطالعه می‌کند؟

۱- تهیه نقشه ۲- مطالعه بافت جمعیت شهر میزان رشد آن و امکان مهاجرپذیری (جمعیت‌شناسی) ۳- مطالعه میزان آب شهر امکان توسعه شهر (آب‌شناسی) ۴- مطالعه میزان منابع جهت توسعه صنایع ۵- مطالعه میزان توسعه فرهنگی و ...

۱۲- چه عاملی سبب می‌شود جغرافی‌دانان با دید ترکیبی موضوعات را بررسی کنند. چگونه شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است سبب می‌شود تا جغرافی‌دانان از دید ترکیبی استفاده کنند.

درس دوم (روش مطالعه در جغرافیا)

۱- شش سؤال مهمی که یک جغرافی‌دان در بررسی‌های جغرافیایی با آن روبرو است را نام ببرید. از کجا؟ چه چیزی؟ چرا؟ چه موقع؟ چه کسانی؟ چگونه؟

۲- در پاسخ به سؤال چه چیزی جغرافی‌دانان به دنبال چه هستند؟ بر ماهیت هر پدیده یا مسئله دلالت دارد مثلاً و جود ریزگردهای بیش‌ازحد مجاز در هوا

۳- در هر یک از مسائل زیر جغرافی‌دانان به دنبال یافتن جواب کدام سؤال هستند؟

سؤال چرا؟ به علت وقوع پدیده می‌پردازد (علت تداوم خشک‌سالی)

سؤال چه موقع؟ به روند زمان موضوعات می‌پردازند

سؤال چه کسی یا چه کسانی؟ انسان و روابط متقابل او را با محیط مورد مطالعه قرار می‌دهند.

سؤال چگونه؟ به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد.

۴- مراحل انجام پژوهش را به ترتیب نام ببرید؟ طرح سؤال و بیان مسئله- تدوین فرضیه -

جمع‌آوری اطلاعات - پردازش اطلاعات - نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد

<p>۵- مهم‌ترین ویژگی‌های بیان مسئله را بیان کنید. مسئله باید واضح و روشن باشد -به شکل سؤالی نوشته شود- از عبارت خبری و نامعلوم جلوگیری شود.</p>
<p>۶- در مرحله بیان مسئله پژوهشگر به چه چیزی نیاز دارد. به سابقه و پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران که آیا سؤال پیش آمده قبلاً پاسخ داده شده است یا خیر.</p>
<p>۷- علت حساسیت فرضیه‌سازی چیست؟ زیرا فرضیه‌ها در هر پژوهش نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی جهت می‌دهد که قرار است انجام شود.</p>
<p>۸- فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد.</p>
<p>۹- دو روش مهم جمع‌آوری اطلاعات که پژوهشگر از آن استفاده می‌کند را نام ببرید. روش کتابخانه‌ای - روش میدانی</p>
<p>۱۰- منظور از روش میدانی جمع‌آوری اطلاعات چیست؟ توضیح دهید. در این روش پژوهشگر ناگزیر است برای جمع‌آوری اطلاعات به محیط بیرون برود و با مراجعه به افراد یا محیط و برقراری ارتباط مستقیم با مکان مورد مطالعه به گردآوری اطلاعات بپردازد.</p>
<p>۱۱- ابزارهای گردآوری اطلاعات به روش میدانی را نام ببرید. پرسش‌نامه - مصاحبه - مشاهده</p>
<p>۱۲- چرا یک پژوهشگر نباید از رد فرضیه خود دل سرد شود؟ زیرا این پژوهش به کسانی که با این سؤال مواجه شده‌اند پاسخ می‌دهد و از طرح دوباره آن جلوگیری می‌شود.</p>
<p>۱۳- مهم‌ترین اقدام پژوهشگر در مرحله پردازش اطلاعات چیست؟ در این مرحله پژوهشگر اطلاعات غیرضروری را حذف و اطلاعات مرتبط با پژوهش را حفظ و تجزیه و تحلیل اطلاعات را آغاز می‌کند.</p>
<p>درس سوم (موقعیت جغرافیایی ایران)</p>
<p>۱- منظور از موقعیت جغرافیایی چیست؟ محل قرار گرفتن هر پدیده در سطح زمین، موقعیت جغرافیایی آن پدیده است.</p>
<p>۲- موقعیت جغرافیایی هر کشور از چند جهت مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد. موقعیت</p>

ریاضی یا مطلق - موقعیت نسبی

۳- منظور از موقعیت ریاضی یا مطلق یک پدیده چیست؟ محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی، موقعیت ریاضی یا مطلق آن محل است.

۴- موقعیت ریاضی یا مطلق ایران در روی کره زمین را بنویسید. ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۳۹ درجه منطقه معتدل نیمکره شمالی قرار گرفته و همچنین در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است.

۵- علت تنوع آب و هوای کشور ما چیست؟ گسترش در عرض و طول جغرافیایی

۶- منظور از موقعیت نسبی چیست؟ محل قرار گرفتن هر مکان نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود موقعیت نسبی آن مکان است.

۷- منظور از موقعیت نسبی هر کشور چیست؟ محل قرار گرفتن آن کشور نسبت به سایر کشورها، دریاها، کانال‌ها، منابع اقتصادی و...

۸- چرا ایران از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است. زیرا ایران در مجاورت خلیج فارس و تنگه هرمز قرار دارد که به دلایل زیر اهمیت خاصی دارد
الف) ارزش و نقش ارتباطی بین سه قاره ب) بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان ج) درآمدها و دلارهای ناشی از فروش نفت خام د) ارزش ساسی و فرهنگی این منطقه

۹- علت اهمیت راه‌ها دریایی برای کشور ما چیست؟ آب‌های آزاد علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند.

۱۰- علت اهمیت تنگه هرمز چیست؟ این آبراهه آب‌های آزاد اقیانوس هند و دریای عمان را به خلیج فارس متصل می‌کند و دروازه خروجی نفت خلیج فارس است و یکی از گذرگاه‌های تجاری مهم جهان است.

درس چهارم (ناهمواری‌های ایران)

۱- ناهمواری‌ها چه تأثیری در زندگی مردم داشته است؟ مانع از ورود مهاجمان به سرزمین ما شده

<p>است و علاوه بر آن در تشکیل اجتماعات انسانی و نوع زندگی مردم بسیار مؤثر بوده است.</p>
<p>۲- چرا پراکندگی جمعیت در نواحی مختلف کشور متفاوت است؟ زیرا در حدفاصل مناطق کوهستانی و گاه درون کوهستانها وجود دشتها و جلگه به علت زمین آبوهوای مناسب سبب جذب و تراکم جمعیت شده است.</p>
<p>۳- چه عواملی در تغییر شکل ناهمواریها مؤثر است. آبهای روان - باد - اختلاف دما (</p>
<p>۴- ناهمواریهای ایران در چه دورانی پدید آمده است؟ دوران سوم زمینشناسی (سنوزوئیک) مربوط است</p>
<p>۵- ناهمواریهای ایران به دسته تقسیم می شود؟ ۱- سرزمینهای کوهستانی که بیش از هزار متر از سطح دریا ارتفاع دارد. ۲- سرزمینهای هموار که شامل دشتها، جلگههای کم ارتفاع در نواحی داخلی یا سواحل دریاها می شود.</p>
<p>۶- منطقه کوهستانی شمالی کشور شامل چه قسمت هایی است؟ ۱- منطقه کوهستانی آذربایجان ۲- منطقه کوهستانی تالش ۳- منطقه کوهستانی البرز ۴- کوههای شمال خراسان</p>
<p>۷- قله دماوند چگونه به وجود آمده است؟ فعالیت های آتشفشانی در دوره <u>کواترنر</u> موجب شکل گیری قله دماوند شده است.</p>
<p>۸- قله سهند و سبلان در کدام منطقه کوهستانی ایران قرار گرفته است؟ و در اثر چه عاملی به وجود آمده است؟ در منطقه کوهستانی آذربایجان - در اثر فوران آتشفشان</p>
<p>۹- چه عواملی موجب ناپایداری منطق کوهستانی البرز شده است؟ گسترش شهرهای پررونق اقتصادی - جاده ارتباطی - احداث سدها - هدایت رودخانهها و بهره برداری از آنها بهره برداری از معادن و....</p>
<p>۱۰- فعالیت انسانی در منطقه کوهستانی البرز چه مخاطراتی را به وجود آورده است؟ ریزش و لغزش در جادهها و دامنهها - لرزشهای خفیف و گسترده - طغیان رودخانهها و بروز سیلاب</p>
<p>۱۱- رشته کوههای شمال خراسان را نام ببرید. هزار مسجد، آلا داغ در اطراف نیشابور، بینالود</p>

۱۲- رشته کوه زاگرس چگونه به وجود آمده است؟ از برخورد دو صفحه شبه جزیره عربستان و صفحه اوراسیا به وجود آمده است.

۱۳- عوامل طبیعی تغییردهنده زاگرس را نام ببرید؟ جریان آب رودخانه‌ها که به علت تغییرات اقلیمی دچار نوسان شده و از حالت منظم خارج شده و ریزش‌های جوی شدید کوه‌ها را می‌فرساید - توفان‌های گردوغبار

۱۴- عوامل انسانی مؤثر در تغییر زاگرس؟ احداث سدها - دست‌کاری انسانی در کنار رودها مانند پل‌سازی - دیوار بندی - مجرا سازی - احداث جاده - تخریب جنگل‌ها - استفاده نامناسب از اراضی کشاورزی

۱۵- نام قله‌های مهم کوه‌های مرکزی و منفرد را نام ببرید؟

کوه‌های منفرد	کرکس - بزمان
کوه‌های مرکزی	شیرکوه - کوه لاله‌زار

۱۶- ناهمواری‌های مریخی چگونه به وجود می‌آید؟ در اثر فرسایش شکل‌های زیبایی با دره‌ها، چاله‌ها و گودال‌های عمیق ایجاد کرده است. که به آن‌ها کوه‌های مریخی می‌گویند.

۱۷- علت فعالیت چشمه‌های گلی (گل‌فشان‌ها) چیست؟ فعالیت‌های زمین‌ساختی

۱۸- ارزش‌های اقتصادی نواحی کوهستانی را نام ببرید؟ ذخایر آب - معدن و ذخایر طبیعی - دام‌پروری - جنگل‌ها

۱۹- دشت‌ها چگونه شکل گرفته‌اند؟ ۱- عوامل فرسایشی مانند باد و باران ناهمواری‌ها را هموار کرده است - ۲- مواد حاصل از فرسایش بین کوه‌ها رسوب کرده و سطح همواری را به وجود آورده است.

۲۰- مهم‌ترین عواملی که می‌تواند فرسایش انسانی را در نواحی بیابانی و دشت‌ها گسترش دهد چیست؟ دست‌کاری میل‌ها و مجاری رودها - احداث جاده‌ها - بهر برداری وسیع از

معادن منابع طبیعی - بوته کنی و تغییر کار بری اراضی - از بین بردن پوشش گیاهی
۲۱- ارزش اقتصادی دشت‌ها را نام ببرید؟ جاذبه‌های گردشگری - استفاده از انرژی پاک، مانند انرژی خورشید و باد - گذران اوقات فراغت به دلیل مناسب بودن برای رصد ستارگان - معادن گچ، نمک، و مصالح ساختمانی -
۲۲- عوامل انسانی در تغییر جلگه‌ها را بنویسید؟ اسکله‌سازی، بندرسازی، دیواره سازی ساحلی، احداث جاده روی جلگه‌های ساحلی بهر برداری وسیع از پوشش گیاهی - ساختن شهرها
۲۳- عوامل جذب جمعیت در جلگه‌ها را نام ببرید؟ منابع و ذخایر غنی زغال‌سنگ، نفت و گاز چشم‌اندازهای طبیعی
۲۴- منطقه مکران در کجا واقع شده است و رشته‌کوه معروف آنچه نام دارد؟ در جنوب منطقه سیستان و بلوچستان و اطراف چاله جازموریان در کرمان - ناهمواری‌های مریخی
۲۵- دشت لوت در اثر..... شکل گرفته است و دشت نهایند نیز در اثر..... در نواحی پست به وجود آمده است. فرسایش بادی - انباشت مواد
درس ۵ (آب و هوا)
۱- هوا را تعریف کنید. به حالت آبی و زودگذر جو هوا گفته می‌شود.
۲- آب و هوا چیست؟ به مجموعه عناصر جوی غالب در یک منطقه در درازمدت آب و هوا گفته می‌شود.
۳- سه عامل مهم در گوناگونی آب و هوای کشور را نام ببرید. موقعیت جغرافیایی - ارتفاع و جهت کوهستان‌ها و توده‌های هوا
۴- عوامل مؤثر موقعیت جغرافیایی که در آب و هوا مؤثر است کدامند؟ عرض جغرافیایی - قرار گرفتن ایران در کمربند پرفشار جنب‌حاره‌ای - نزدیک به دریا و دوری از آن و منابع رطوبتی
۵- چرا عرض جغرافیایی در آب و هوای ایران مؤثر است؟ زیرا عرض‌های پایین مانند سیستان و بلوچستان چون خورشید عمود می‌تابد گرم‌تر است ولی در عرض‌های بالاتر مانند اردبیل و آذربایجان چون خورشید مایل‌تر می‌تابد گرمای کمتری به زمین می‌رسد و هوا سردتر است

۶- کمربند جنب‌حاره‌ای در چه مناطقی تشکیل می‌شود؟ چرا؟ در اطراف خط استوا به دلیل گرم بودن و صعود هوا کمربند کم‌فشار حاره‌ای تشکیل می‌شود و هوا گرم و مرطوب است در اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا کمربند پرفشار جنب‌حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارایی هوای گرم و خشک است.

۷- منطقه پرفشار جنب‌حاره‌ای چگونه بر آب‌وهوای ایران مؤثر است؟ عامل پرفشار حاره‌ای در تابستان به داخل کشور پیشروی می‌کند و مانع ریزش بارش در دوره گرما در کشور می‌شود.

۸- تأثیر نزدیکی دریا بر آب‌وهوای شمال و جنوب ایران بررسی کنید. رطوبت دریا در سواحل شمال کشور به علت وجود کوه‌های البرز در افزایش بارش نقش مهمی دارد ولی در خلیج فارس و دریای عمان به دلیل عدم صعود هوای مرطوب در بارش سواحل جنوبی کشور نقش چندانی ندارد و موجب هوای شرجی می‌شود.

۹- چرا در نواحی داخلی ایران اختلاف دما زیاد است؟ به دلیل دور بودن از دریاها و کمبود رطوبت اختلاف دما زیاد است

۱۰- چرا در نواحی شمالی و جنوبی کشور اختلاف دما زیاد نیست؟ به علت وجود رطوبت زیاد

۱۱- توده‌ها چیست؟ حجم بزرگی از هوا است که ویژگی فیزیکی آن به‌خصوص از نظر دما و رطوبت در سطح افقی درصدها کیلومتر تقریباً یکسان است.

۱۲- مهم‌ترین توده‌های هوایی که ایران را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ۱- توده‌های غربی ۲- توده‌های سبیری ۳- توده‌ها سودانی ۴- توده‌های عربستان ۵- توده‌های مرطوب موسمی

۱۳- اقلیم‌شناسان چه کارهایی انجام می‌دهند؟ اقلیم‌شناسان به تجزیه و تحلیل داده‌های هواشناسی می‌پردازند که نتیجه کار به صورت انواع نقشه به صورت مختلف به نمایش درمی‌آید

۱۴- ویژگی های توده هوایی که ایران را تحت تأثیر قرار می دهد به شرح زیر است.

نام توده هوا	جهت نفوذ	زمان نفوذ و ورود به کشور	منشأ	اثر آب و هوایی
توده هوای مرطوب غربی	شمال غربی	دوره سرما	رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس	ریزش باران و برف
توده هوای سبیری	شمال شرقی	در دوره سرما	سبیری	باعث سردی و خشکی هوا در زمستان و موجب بارش در سواحل دریای خزر
توده هوای گرم و خشک	جنوب غربی	در دوره گرما	صحرای عربستان	باعث افزایش شدید دما
توده هوای مرطوب موسمی	جنوب شرقی	برخی سال هادر دوره گرما	اقیانوس هند	موجب باران های سیلابی در جنوب شرقی
توده هوای سودانی	غرب	در ماه های سرد سال	رطوبت دریای سرخ	باعث بارندگی

۱۵- داده های هواشناسی با چه دستگاه هایی انجام می شود؟ دماسنج، باران سنج، فشارسنج

۱۶- مهم ترین ویژگی بیابان های ایران را نام ببرید؟ بارندگی کم و نامنظم، زیاد بودن تبخیر، کمبود پوشش گیاهی

۱۷- چه عواملی موجب شده است که نواحی داخلی ایران خشک و بیابانی باشد؟ پرفشار جنب حاره ای- جهت رشته کوه ها- دوری از دریا و منابع رطوبتی

۱۸- دو اثر متفاوت رشته کوه البرز و زاگرس در آب و هوای ایران را نام ببرید؟ از یک طرف این رشته کوه ها وضعیت آب و هوایی را در نیمه شمالی ایران مناسب کرده است و از طرف دیگر همچون سدی در مقابل عبور توده های مرطوب به نواحی داخلی کشور قرار گرفته اند.

۱۹- عامل اصلی شکل گیری دشت کویر چیست؟ تبخیر شدید آب

۲۰- آب هوا بر چه مسائلی در زندگی ما اثر دارد؟ نوع کشاورزی- گردشگری- معماری- سیستم حمل و نقل- سلامتی انسان- انتخاب نوع مسکن و پوشاک

۲۱- مشکلات محیط زیستی ناشی از تغییر وضعیت آب و هوا را نام ببرید؟ آلودگی هوا- بیابان

زایی-خشک سالی - افزایش دما

۲۲- چرا در زمستان در شهرهای بزرگ آلودگی هوا بیشتر است؟ چون هوای سرد و سنگین قرار می‌گیرد و اجازه نمی‌دهد که هوای آلوده به طرف بالا صعود کند

۲۳- چه عواملی در ایجاد ریزگردها مؤثر است؟ ۱- کاهش ریزش‌های جوی ۲- خشک شدن باتلاق‌ها ۳- مدیریت ضعیف منابع آب

۲۴- مهم‌ترین راه‌های مقابله با ریزگردها را بنویسید؟ ۱- احیای تالاب‌ها ۲- تأمین حق آبه ۳- اجرای طرح‌های بیابان‌زدایی ۴- تغییر در شیوه‌ی کشت و مدیریت صحیح آب

۲۵- چهار مورد از ویژگی‌های آب‌وهوای خشک را نام ببرید. بارش کم و خشکی هوا - اختلاف شدید دما - فقر پوشش گیاهی

۲۶- اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

- کویر: بخشی از بیابان است و به نمکزارهای پف‌کرده‌ای گفته می‌شود که تبخیر شدید عامل اصلی شکل‌گیری آن است.

- ریزگرد: گردوغباری است که در هوا وارد می‌شود

درس ششم (منابع آب ایران)

۱- چه عواملی باعث توزیع نامتعادل بارش در کشور ما شده است؟ ۱- وجود رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس در شمال و غرب ایران. ۲- کمبود ریزش‌های جوی در نواحی بیابانی ۳- تبخیر شدید آب به علت گرمای زیاد در نواحی بیابانی ۳- دوری از دریا و منابع رطوبت. ۴- فشارهای جنب‌حاره‌ای

۲- در قرن‌های گذشته کشور ما آب موردنیاز را از چه طریق تهیه می‌کردند؟ چرا؟ از طریق حفر قنات به علت کم‌آبی و خشک بودن سرزمین ایران

۳- مهم‌ترین ویژگی رودهای ایران را نام ببرید. ۱- آب دهی رودها در فصل پاییز تا اواخر فصل بهار به علت ریزش‌های جوی بیشتر است ۲- هر چه از سمت غرب به شرق کشور برویم مقدار آب رودها کمتر است. ۳- رودهایی از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌کنند دائمی هستند. ۴- رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر طغیانی، تصادفی، و اتفاقی هستند.

۴- منظور از کانون آبرگیر چیست؟ در مناطق کوهستانی مکان‌هایی وجود دارد که آب بخش‌هایی از رودها را تأمین می‌کنند. به این مکان‌ها آبرگیر می‌گویند.

۵- انواع کانون‌های آبرگیر را نام ببرید. آبرگیر دائمی - آبرگیر فصلی - آبرگیر اتفاقی

۶- منظور از حوضه آبریز چیست؟ به محدوده‌ای که شیب ناهمواری‌ها آب‌های جاری را به سوی پایین‌ترین نقطه هدایت می‌کنند حوضه آبریز می‌گویند.

۷- حوضه آبریز داخلی و خارجی چه تفاوتی با یکدیگر دارد؟ حوضه‌هایی که آب آن‌ها به دریا‌های اطراف می‌ریزد اما در طول مسیر مورد استفاده قرار می‌گیرد حوضه آبریز خارجی می‌گویند ولی رودهایی که تمام آب آن‌ها در کشور جریان دارد و وارد دریاچه‌های داخلی می‌شود حوضه آبریز داخلی می‌گویند.

۸- مهم‌ترین حوضه‌های آبریز داخلی و خارجی را بنویسید.

حوضه آب ریز داخلی	حوضه آب ریز داخلی
حوضه آب ریز خلیج فارس و دریای عمان	حوضه آب ریز فلات مرکزی
حوضه آب ریز دریای خزر	حوضه آب ریز دریاچه نمک
حوضه آب ریز شرق ایران	حوضه آب ریز جازموریان و کویر لوت

۹- طولانی‌ترین رودهایی که به دریای خزر می‌ریزند را نام ببرید. رود ولگا و اورال از شمال سفیدرود و هراز از جنوب رود اترک و گرگان از شرق و رود کو را و ارس از غرب

۱۰- کشورهای همسایه دریای خزر را نام ببرید. آذربایجان - ترکمنستان - قرقیزستان شوروی

۱۱- خلیج فارس چگونه به وجود آمده است؟ پیشروی آب اقیانوس هند از طریق دریای عمان و تنگه هرمز به دره‌های زاگرس شمالی خلیج هلالی شکل در جهت شرقی - غربی به وجود آورده است که صدها سال است به آن خلیج فارس می‌گویند

۱۲- خور چیست؟ به خلیج‌های کوچک سواحل خلیج فارس خور می‌گویند - مانند خور

۱۳- مهم‌ترین رودهایی که به خلیج فارس می‌ریزد را نام ببرید و کدام قابل کشتی‌رانی است؟
کارون، کرخه، دالکی، مند - کارون

۱۴- مهم‌ترین دلایل اهمیت خلیج فارس را نام ببرید. وجود منابع نفت و گاز- وجود انواع ماهی و میگو - خلیج فارس از مهم‌ترین مراکز پرورش و صید مروارید است - تنگه هرمز یکی از مهم‌ترین مکان‌های نظامی جهان است.

۱۵- قابلیت‌های مهم سواحل مکران را نام ببرید. جنس ساحل - عمق مناسب ساحل و عدم استفاده از آبراه و کانال‌های دریانوردی - امکان ساخت و توسعه بدون محدودیت بندرها به‌ویژه برای پهلوگیری کشتی اقیانوس‌پیما

۱۶- دلایل اهمیت دریای عمان چیست؟ امکان دسترسی با همه آب‌های آزاد دنیا - حمل و نقل کالا و مسافر از طریق راه‌های دریایی - تأثیر در ایجاد مشاغل برای ساحل‌نشینان.

۱۷- چه آلاینده‌هایی دریای خلیج فارس را تهدید می‌کند؟ فاضل آب‌های شهری، صنعتی و کشاورزی - زباله‌های جامد مانند پلاستیک - آلاینده‌های شیمیایی - استخراج و حمل و نقل نفت - ورود کودهای شیمیایی

۱۸- دریاچه‌های ایران از نظر شکلی به چند دسته تقسیم می‌شود. ۱- دریاچه‌های آتشفشانی
۲- دریاچه‌های یخچالی - ۳- تکتونیک - سدی - ساحلی - هلالی

۱۹- مهم‌ترین رودهایی که به دریاچه ارومیه می‌ریزد کدامند؟ سیمینه‌رود - زرینه‌رود - تلخ رود

۲۰- مهم‌ترین علت شوری دریاچه ارومیه را نام ببرید. به علت عبور رودها از لایه‌های نمکی

۲۱- دلایل اهمیت دریاچه ارومیه چیست؟ وجود جزایر متعدد که محل سکونت انواع پرندگان مهاجر است - وجود املاح و رسوباتی است که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار می‌گیرد. - وجود آب این دریاچه موجب معتدل شدن آب‌وهوای منطقه شده است

۲۲- دلایل خشک شدن دریاچه ارومیه چیست؟ گرم شدن عمومی هوا - کاهش بارش حوضه

آبریز دریاچه - برداشت بی‌رویه از چاه‌های اطراف دریاچه - کشت محصولات که به آب زیادی احتیاج دارد - وجود منابعی که چرخه آب را در دریاچه تغییر داده است.

۲۳- رودهای از شمال ورودهای و..... از سمت جنوب به غرب به دریای خزر می‌ریزد. ولگا و اورال- کورا و ارس

۲۴- دو ویژگی مهم رودهای ایران را نام ببرید. فصلی هستند - رودهایی که از کوهستان سرچشمه می‌گیرند دائمی هستند - رودهای مناطق خشک بیشتر طغیانی و اتفاقی می‌باشند.

درس هفتم (ویژگی‌های جمعیتی)

۱- مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر پراکندگی جمعیت چیست؟

۲- رشد طبیعی جمعیت را چگونه محاسبه می‌کنند؟ $۱۰۰ * =$ رشد طبیعی جمعیت میزان مرگ‌ومیر - میزان موالید

کل جمعیت همان سال

۳- رشد مطلق جمعیت چگونه محاسبه می‌شود؟ $۱۰۰ * =$ تعداد مهاجران + = رشد مطلق جمعیت

میزان مرگ‌ومیر - میزان موالید

کل جمعیت همان سال

۴- برای اطلاع از میزان رشد جمعیت از چه فرمولی استفاده می‌شود. اطلاع از میزان رشد جمعیت، پایه محاسبه فرمول دو برابر شدن جمعیت است که از قانون ۷۰ استفاده می‌شود به صورتی که عدد ۷۰ را بر نرخ رشد جمعیت تقسیم می‌کنیم تا مدت زمان دو برابر شدن جمعیت به دست آید

۵- اصطلاح « ساختمان جمعیت » را تعریف کنید. ساختمان جمعیت ویژگی‌های قابل اندازه‌گیری را مورد بررسی قرار می‌دهد.

۶- عوامل انسانی مؤثر بر پراکندگی جمعیت را نام ببرید. حمل و نقل و ارتباطات - سرمایه

و فناوری - ایجاد مراکز رفاهی - پیشینه و سابقه تاریخی

۷- چرا مطالعات جمعیتی بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیتی اهمیت دارد؟ زیرا اطلاع از وضعیت سنی و جنسی جمعیت مانند سالمندان، جوانان و..... به برنامه ریزان کمک می کند برای رفع نیازهای آنان برنامه ریزی مناسب انجام شود.

۸- چرا سیاست کنترل جمعیت اهمیت دارد؟ زیرا کنترل جمعیت در هرم سنی جمعیت یک کشور اثر دارد به گونه ای که اگر سیاست کنترل جمعیت به شدت ادامه یابد جمعیت کشور به تدریج دچار پیری می شود و این پدیده مانع اصلی برای توسعه اقتصادی است

۹- مهم ترین اشکال مهاجرت از ابتدای قرن بیستم تا به حال به شکل بوده است؟ ۱- مهاجرت روستائیان به شهر ۲- مهاجرت های گروهی که بر اساس تصمیمات سیاسی انجام می شود. ۳- مهاجرت افراد از یک کشور به کشور دیگر

۱۰- عوامل انسانی و طبیعی مؤثر در مهاجرت چیست؟ تصمیمات اقتصادی - سیاسی - جنگ سیل - تغییرات آب و هوایی مانند خشک سالی و.....

درس ۸ تقسیمات کشوری

۱- تقسیمات به چه منظوری انجام می شود؟ برای ارائه خدمات بهتر کشور به واحدهای کوچک تر تقسیم می شود که با توجه به موقعیت مکانی و زمانی تغییر می یابد.

۲- بخش تابع..... تابع استان است. شهرستان- شهرستان

۳- مهم ترین مشخصات یک استان از لحاظ تقسیمات کشوری را بنویسید. محدوده جغرافیایی معین، از به هم پیوستن چند شهرستان هم جوار با توجه به موقعیت سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... به وجود آمده است و توسط استاندار اداره می شود

۴- بخش از به هم پیوستن چند.....، مکان و..... هم جوار تشکیل می شود. روستا - مزرعه

۵- چگونگی تقسیمات کشوری در زمان ساسانیان را بنویسید. در زمان ساسانیان کشور به سرزمین (ایالت) حوزه (استان) تسوک (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود

۶- واحد تقسیمات کشوری در ایران به ترتیب عبارت است از :

۱- استان ۲- شهرستان ۳- بخش ۴- دهستان

درس ۹ (سکونت‌گاه‌های شهری و روستایی)

۱- سکونت‌گاه چه مفهومی دارد؟ سکونت‌گاه محلی است از مجموعه مسکن که عوامل طبیعی و انسانی در آن نقش دارند.

۲- مهم‌ترین عواملی که در ایجاد سکونت‌گاه‌ها شهری و روستایی ایران مؤثر است را نام ببرید. آب - خاک - شیب زمین - عوامل انسانی

۳- عوامل اثرگذار در گسترش سکونت‌گاه‌ها چیست؟ آب - خاک - شیب زمین -
اوضاع جغرافیایی - موقعیت ارتباطی

۴- سه مورد از ایلات مهم ایران را نام ببرید. ایل سون - بختیاری - ترکمن

۵- با توجه به نوع سکونت‌گاه‌ها جدول زیر را کامل کنید

نوع زندگی	جمعیت	معیشت	روابط اجتماعی	خدمات و تسهیلات
شهری	۱۰۰۰۰	وابسته به زمین و دام		
روستایی	کمتر از ۱۰۰۰۰	وابسته به زمین		
عشایری				

۶- شکل روستاهای متمرکز به چه چیزی بستگی دارد؟ روستاهای متمرکز تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود است به‌طور مثال روستاهای ساحلی - کنار رودخانه - اطراف چشمه یا چاه

۷- تغییر شکل سکونت‌گاه‌ها چه تأثیری در زندگی داشته است؟ تغییر در شیوه زندگی اجتماعی - اقتصادی

۸ - چه عواملی سبب ایجاد وضعیت نامناسب زندگی شهری شده است؟ ترافیک - جمعیت زیاد - آلودگی صوتی - آلودگی هوا

۹- منظور از نقش سکونت‌گاه‌ها چیست؟ نقش سکونت‌گاه‌ها بر اساس وضع جغرافیایی آن اعم از انسانی یا طبیعی تعیین می‌شود. مانند شهر مقدس مشهد و قم نقش مذهبی اصفهان و اراک وجود کارخانه‌ای مهم - تهران و تبریز به دلیل اقامت دانشجویان از سراسر کشور

۱۰- سه نمونه از روستاهای متمرکز را نام ببرید و هر یک بر اثر چه عواملی به وجود آمده است؟ ۱- روستاهای خطی کنار ورد خانه ۲- روستاهای میدانگاهی (اطراف چاه آب یا فئات ۳- روستاهای پلکانی کنار کوهپایه‌ها

۱۱- در کدام مناطق جغرافیایی ایران روستاهای متمرکز و کدام مناطق روستاهای پراکنده وجود دارد؟ شمال ایران روستاهای پراکنده - نواحی مرکزی و جنوب ایران متمرکز

۱۲- با توجه به وضع جغرافیائی و یا نقش سکونت‌گاه جدول زیر را کامل کنید

نمونه	نقش سکونت‌گاه	وضع جغرافیایی
انزلی	بندری	قرار گرفتن در کنار دریا
سرعین	گردشگری	چشمه آب معدنی
مشهد	زیارت‌گاهی	شهر مقدس
	معدنی	کوهستانی
تبریز	دانشگاهی	دانشگاه‌های بزرگ
شیراز	گردشگری	مفاخر تاریخی

۱۳- اشکال مختلف شهرها با توجه به چگونگی پیدایش و کارکردهای مختلف آن‌ها را بنویسید. شهر شعاعی (ستاره‌ای - شهر خطی - شهر شطرنجی

۱۴- چگونگی قرارگیری پدیده‌های و..... در سکونت‌گاه‌ها شکل‌های مختلفی از سکونت‌گاه را به وجود آورده است. طبیعی - انسانی

۱۵- جمله‌های سمت راست با عبارت سمت چپ مرتبط هستند آن‌ها را مشخص کنید. (۱-ب) (۲-ب) (۳-پ)

شهر دارای یک مرکز اصلی می‌باشد و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن مرکز منشعب می‌شود.	۱- شهر خطی
--	------------

ب- شهری در امتداد رود، در یا دریاچه شکل می‌گیرد.	۲- شهر شطرنجی
پ- شهری که مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر و را به بلوک و قطعات تقسیم می‌کند	۳- شهر ستاره‌ای
-----	۴- شهر پراکنده
<p>۱۶- اصطلاح شهر گریزی یا مهاجرت معکوس را تعریف کنید. با توجه به مشکلات شهری مانند آلودگی هوا، گرانی مسکن و ... حرکت جمعیت به سمت شهرهای کوچک‌تر آغاز شده است که به آن مهاجرت معکوس می‌گویند.</p>	
<p>۱۷- قدیمی‌ترین نوع سکونت‌گاه در ایران چه شکلی بوده است؟ ویژگی‌های آن را بنویسید. سکونت‌گاه عشایری است که یکجانشینی نیست و به‌طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌شود.</p>	
<p>درس ۱۰ (توان اقتصادی)</p>	
<p>۱- بهره‌گیری از چه عاملی به عدالت اجتماعی منجر می‌شود؟ بهره‌گیری از توان‌های محیطی باهدف تأمین معاش و توجه به ابعاد مکانی</p>	
<p>۲- مهم‌ترین راه‌حل مناسب برای رسیدن به اهداف توسعه پایدار چیست؟ شناخت توان‌های جغرافیایی - درک صحیح ظرفیت‌های محیطی ایران</p>	
<p>۳- مهم‌ترین عاملی که در رسیدن به توسعه پایدار مؤثر است را نام ببرید. ساماندهی فعالیت‌های انسانی در مکان بر اساس توان محیطی می‌تواند در رسیدن به اهداف توسعه پایدار مؤثر باشد.</p>	
<p>۴- مفهوم توسعه پایدار چیست؟ تأمین نیازهای امروز بدون کاستن از توانمندی‌های نسل آینده را توسعه پایدار می‌گویند.</p>	
<p>۵- کشاورزی چیست؟ شکلی از رابطه محیطی بین انسان و محیط طبیعی برای تأمین غذای انسان را کشاورزی می‌گویند.</p>	
<p>۶- چرا کشاورزی در اقتصاد نقش مهمی دارد؟ این بخش به دلیل تأمین مواد غذایی</p>	

سالم، خودکفایی، ایجاد اشتغال، و بهره‌مندی صحیح از مواهب الهی مانند آب‌و‌خاک نقش مهمی در اقتصاد کشور دارد.

۷- چرا علی‌رغم وجود تنوع آب‌وهوا کشور ما برای تأمین محصولات کشاورزی به واردات وابسته است؟ بهره‌وری کم - آفت - خسارات طبیعی - نوسانات آب‌وهوا - بی‌ثباتی در قیمت از جمله عواملی است که کشور ما را وابسته به واردات نموده است.

۸- سه مورد از مزایای کشت گلخانه‌ای را نام ببرید. ۱- کاهش مصرف آب ۲- تولید در همه طول سال و همه‌جا ۳- کنترل بهتر وضعیت کشت

۹- چه عواملی باعث شده است کشور ما زمینه مناسبی برای دامداری داشته باشد؟ گستردگی زیاد در عرض جغرافیایی - وجود گونه‌های متنوع دامی - تنوع گیاهی

۱۰ صنایع دستی چه نوع فعالیتی است؟ آن دسته از فعالیتی گفته می‌شود که با استفاده از مواد اولیه بومی و به‌کارگیری ابزار و وسایل ساده دستی، در قسمتی از مراحل اساسی تولید به ساخت محصولی منجر می‌شود

۱۱- به چه فعالیتی خدماتی گفته می‌شود؟ مالی - مدیریتی - بهداشتی - آموزشی - انتظامی - گردشگری - تجارت و بازرگانی

۱۲- بسیاری از مواد غذایی که ما استفاده می‌کنیم یا..... از راه دامداری به دست می‌آید. مستقیم - غیرمستقیم

۱۳- دلایل اهمیت گردشگری در جهان را بنویسید. گردشگری در ردیف شغل‌های پردرآمد پاک و کم‌هزینه است که برای کشور میزبان می‌تواند اشتغال ایجاد کند، توسعه و رونق اقتصادی و ارتباط جهانی سازنده ایجاد کند.

۱۴- چرا گردشگری مورد توجه بسیاری از کشورها قرار گرفته است؟ زیرا می‌تواند اشتغال‌زایی، توسعه و رونق اقتصادی ایجاد نماید.

۱۵- چه عواملی موجب رونق گردشگری در ایران شده است؟ وجود مراکز گوناگون فرهنگی - وجود مراکز ارزشمند دینی و مذهبی و اماکن مقدس - وجود تمدن ریشه‌دار

در اعماق تاریخ - تنوع قومی و فرهنگی - تنوع زیستی - موقعیت ریاضی و گستردگی آن در عرض جغرافیایی و تنوع اقلیمی

جغرافیای استان قم

- ۱- روستاهای استان بیشتر در چه جاهایی تشکیل شده است؟ در مخروط افکنه ها و جلگه‌های آبرفتی
- ۲- دشت‌های استان را نام ببرید؟ دشت مسیله - دشت قم - دشت خلجستان - دشت قم رود
- ۳- عوامل تشدید خشک‌سالی در استان قم را نام ببرید؟ کاهش شدید میانگین بارش - بهره‌برداری نامناسب آب در بخش‌های مختلف استان
- ۴- رودهای فرعی که به رودخانه قم رود می‌ریزد از کجا سرچشمه می‌گیرد؟ از ارتفاعات اردهال و سخت حصار
- ۵- هدف از احداث سد پانزده خرداد چه بود؟ ۱- تأمین آب استان قم ۲- مهار سیلاب ۳- تأمین آب زمین‌های کشاورزی
- ۶- یک از دلایل مهم افزایش جمعیت شهر قم؟ تبدیل سکوت‌ها های روستایی به شهر
- ۷- علل مهاجرت‌پذیری استان قم چیست؟ وجود بارگاه ملکوتی حضرت معصومه (س) - وجود اماکن متبرکه - وجود حوزه علمیه - موقعیت مناسب ارتباطی
- ۸- مهم‌ترین اهداف آبخیزداری استان قم چیست؟ بهره‌برداری متناسب و منطقی از منابع کشاورزی و صنعتی - کنترل و مهار سیلاب جهت تقویت سفرهای آب زیرزمینی
- ۹- سه مورد از جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی استان قم را نام ببرید.
- ۱۰- هر یک از نواحی دشت‌های زیر در کدام محدوده جغرافیایی استان قم قرار دارد؟
- ۱۱- دشت کهک () دشت مسیله () دشت گازران (جعفرآباد) ()
- ۱۲- چرا نواحی پای کوهی از نظر سکونت و کشاورزی
- ۱۳- در استان دارای اهمیت می‌باشد. زیرا داری آب‌وهوای مناسب‌تر و خاک مساعد برای کشاورزی می‌باشد
- ۱۴- دو مورد از گسل‌های استان قم را نام ببرید.
- ۱۵- آثار خشک‌سالی در کدام قسمت استان قم بیشتر و در کدام قسمت کمتر به چشم می‌خورد؟ در ناحیه جنوب کمتر و در ناحیه شمال بیشتر

- ۱۶- عوامل مؤثر در آلودگی هوای قم چیست؟ خودروها - صنایع - وزش بادهای شرفی و مجاورت با کویر
- ۱۷- مراتع چه اهمیتی در ایجاد محیطزیست دارد؟ چهار مورد نام ببرید. حفظ خاک - تولید علوفه - تولید محصولات دارویی
- ۱۸- عوامل تخریب مراتع را نام ببرید. ۱-عوامل انسانی مانند چرای بی‌رویه دام و تبدیل مراتع به مسکونی - ۲- عوامل طبیعی کبود بارش و حمله آفات به مراتع و بروز انواع بیماری‌ها
- ۱۹- علت اهمیت نهادها و مراکز علمی و فرهنگی حوزوی استان قم چیست؟ به دلیل وجود حرم حضرت معصومه (س) و وجود مرکز روحانیت و پایگاه انقلاب اسلامی و قرار گرفتن در یک منطقه مذهبی، تجاری و ارتباطی از موقعیت ویژه‌ای برخوردار است.